

LA CANÇÓ DE TAVERNA A TORREDEMBARRA

Gabriel Comes Nolla

La cançó de taverna agafa aquest nom, perquè el lloc habitual on es canta aquest tipus de cançó és a la taverna (establiment, generalment petit, on a més d'altres productes —en el cas del Barri Marítim de Torredembarra, es ven també carbó—es despatxa vi). En aquest lloc, el pescador fa cap, genealment després d'haver sopat, i, a l'entorn d'un porró de vi, fa petar la xerrada amb els seus companys i, si s'escau, es posa a cantar.

Per a cantar no es necessiten grans motius, sols fa falta que es reuneixen uns quants pescadors que els agradi cantar i sàpiguen fer-ho i que l'ambient estigui una mica animat. Llavors, un d'ells diu: "escolta, cantem aquella que diu..." i la seva veu és una invitació per a els altres que no triuen a afegir-s'hi. Una vegada trencat el gel inicial, la cosa ja va sobre rodes i sembla que ja no pararan més de cantar.

Pels vols dels anys vint, malgrat que a l'home pescador sempre li ha agradat cantar, és quan la cançó de taverna, a Torredembarra, arriba al seu punt culminant. Floreixement degut a que Baix a Mar compta amb una flota pesquera de gran importància, per la qual cosa l'ambient és exclusivament mariner. És actualment quan aquesta cançó ja està pràcticament perduda, per una part, perquè els homes que les sabien cantar ja estan morts o són molt vells. A més, l'activitat pesquera a Torredembarra ara

és pràcticament inexistent -sols hi ha uns set homes que viuen de la mar-; per altra banda, i creiem que és la raó principal, el tipus de vida actual és incompatible amb els elements que fan que la cançó de taverna es desenvolupi.

La temàtica de la cançó de taverna és molt variada; crec, però, que se'n poden fer tres grans grups:

- a) la de tipus líric
- b) la que ells anomenen "satírica". Són cançons que, utilitzant sovint la sàtira, tracten de temes on s'explica algun fet real, en el qual el poble ha patit algun tipus d'abús; es critica la situació política i social del país; l'actuació d'un polític en concret o de la classe política en general.
- c) La de contingut "verd". Encara que algunes d'aquestes cançons emprin paraules grolleres, la majoria no cauen en aquesta situació sinó que fan esclatar una rialla franca amb la utilització de paraules de doble sentit.

Pel que fa a la lletra i a la música de la cançó de taverna, jo diria que la importància se l'emporta el text —moltes cançons tenen el mateix tipus de música—. Malgrat això, cal dir que la música té una gran importància, el que ho demostra el fet que aquestes cançons són cantades a tres veus i els altres pescadors, encara que se sàpiguen la lletra i la música, es limiten a escoltar aquests tercets amb molta atenció.

Resumint, podríem dir que potser les cançons de taverna no són uns documents artístics de gran valor musical i literari, però sí que podem dir que el cant dels pescadors, mancat de refinament, té una expressió més directa de l'emoció estètica, i si teniu la sort d'escoltar un pescador quan canta, ho comprovareu.

Ara, amb motiu de la publicació d'aquesta miscel·lània del Centre d'Estudis Sinibald de Mas, volem oferir una petita mostra d'aquestes cançons, en espera d'enllestir el treball que estem portant a terme sobre aquest tema. Potser aconseguirem que la cançó de taverna no mori mai del tot.

L'ESTANQUERA

Una noia molt guapa i pitera,
que és una estanquera que hi ha a Tarragona,
em fa anar d'enrenou els homes
i a tota dóna proves d'amor una estona.

Els que van a l'estanc per la noia
tot fent la baboia li diuen que és maca
i, per sota el taulell, la mosseta
un "puro" els hi deixa dins la butxaca.

I el "puro" que el jove guarda
a la butxaca en quimera
de bona gana voldria
entregar-li a l'estanquera.

LA SOBRASSADA

Va anar a comprar sobrassada
una noia que es diu Sió,
va preguntar al tender
si en tenia de Maó.

I el tender li contesta
que de Maó no n'hi ha,
però li va fer tastar una
que molt li va agradar.

EL JOC DE LES PRENDES

Jugaven al joc de prendes
l'altre dia a dalt d'un pis
la "Juanita" i la Lluïsa,
en "Juanito" i en Lluís.

Les noies tot escamades
de seguit van pensar mal;
en "Juanito" i en Lluís,
com és raó natural,
els hi buscaven les prendes
dessota el davantal.

POLÍTICS ESPANYOLS

Si un porc voleu criar,
si voleu que estigui gras
de cols no li doneu pas
que no s'engreixarà.
Si voleu que estigui gras
i tot li faci bon profit
el portaveu a les Corts,
a les Corts que hi ha a Madrid.
De tot en fan jocs de mans
per a explotar la Nació,
si hi ha alguna votació
compren els homes amb rals.
Com que el món està establert
qui té diner té raó
i si un homes hi veu massa
sabeu què li passa?
el tanquen a la presó i

MAURA

Si trobeu el senyor Maura
que es passegi per Madrid
digueu-li si se'n recorda
del castell de Montjuïc.

Digueu-li que dintre els fossos
la sang encara es coneix
i si volen que l'esborri
ha de ser amb la d'ell mateix.

Don Maurici lilegítim fill de Mallorca,
home savi de talent molt exaltat,
diplomata i que escrivia amb tinta rosa,
el teníem a les Corts i se'ns ha escapat.

Si donant-se totes aquestes entressenyes
el vegessiu per Mallorca passejant
i volíeu fer el favor de recollir-lo
i tancar-lo que mai més poguéis tornar.

Burubú burubú
home de tan mala sombra
burubú burubú
no l'havia vist ningú.

LA MORT D'EN DATO

Si em féssiu "silència" un "rato",
cosa que us agraïrem,
cantarem la mort d'en Dato,
de l'il.lustre President.

L'Espanya estava abatuda
de tants crims socials
i el mateix maten els pobres
que aquells que tenen els grans capitals.

Per matar el senyor Dato
vint-i-set trets van tirar
i al setze el varen tocar-lo
varen foradar-li el cap.

Els rics fan matar els pobres,
els pobres maten els rics,
els uns moren dalt d'un auto
i els altres moren dalt de Montjuïc.

Dediquem una memòria
a tots els que han sucumbit
i resem un parenostre
per aquells altres de Montjuïc.

Cristo va venir a la terra
predicant la pau i l'amor
i ens mosseguem com els gossos
sense saber la raó.

I en comptes de pluma i llibres
per a instruir els ignorants
t'ensenyen d'"estars" i "bròbils" (1)
perquè deprenguis de fer assassinats.

Hi ha un adagi aquí a Espanya
que tots acostumen a dir:
qui aquell que mata amb un ferro
amb un ferro ha de morir.

De cantar coples d'aqueixes
no se'n cansaríem mai,
però tenim per que ens escoltin
i podríem prendre mal.

Tots som fills de nostres mares
i comprendreu que és raó
que mirem d'estalviar-nos
d'estar alguns dies dintre la presó.

Al desert viuen les "fieres"
i amb sencera llibertat,
nosaltres amb carn humana
podríem estar tancats.

(1) Deformació popular de marques comercials d'armes de foc.